

KÖZGAZDASZ

a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja

X. EVFOLYAM, 7. SZÁM.

ÁRA: 40 FILLÉR

1968. ÁPRILIS 20.

Nevelő oktatók - nagykorú hallgatók

Vercors írja valahol egyik könyvében: Kb. 500 millió évig tartott az emberré válás, azonban ahhoz, hogy Marxból és Einsteinból legyen, amivé lett, kb. 25 esztendő is elég volt. S e folyamat egyik fő mozgatórugója — meglepő: a pedagógia volt. Nem kevesebbet jelent ez — joggal —, hogy az ismeretanyagok továbbadása, a tudomány csúcspontjainak meghódítása csak úgy vált lehetségessé, hogy közben az emberiség hol tudatosan, hol ösztönösen, de mindig — nevelte egymást.

Az április 9—11-ig Szegeden rendezett I. Országos Egyetemi Nevelési Konferencián, melyen 14 egyetem, 7 főiskola, 4 művészeti főiskola, a megyei KISZ-bizottságok, több tudományos kutatóintézet és 10 minisztérium képviselője gyűlt össze, a felsőoktatás legidősebb nevelési problémáit vitatták meg. Eppen ideje volt, hogy megfelelő dinamikával lássunk hozzá a kérdés megoldásához.

Nem véletlenül, de kiderült, hogy bár volt Apáczai Csere János és van számos, pedagógiát felső fokozaton művelő tanárunk, még sincs kidolgozott felsőoktatási, pedagógiai elméletünk, irodalmunk és rendszerünk.

(Ez nem is olyan könnyű feladat, mert én még nem találkoztam olyan diákkal, akár 6 vagy 20 éves lett-égyen, akire így lehetett volna fordítani: jól figyelj ide, most én téged nevelni foglak!... Talán valamilyen pszichikai ellenállás, talán a rossz pedagógiai módszer? Úgy vélem, mindkettő.)

A konferencia az alkotás légkörében tárgyalta az Országos Egyetemi Nevelési Munkaközösség javaslatát „A Felsőoktatási Intézmények munkájának alapvető feladatai és szervezeti formái” — anyagát, téziseit.

Előadást tartott a témában dr. Polinszky Károly művelődésügyi miniszterhelyettes, aki többek között megállapította, hogy az egyetemi és főiskolai képzés elsősorban a jó tanárszaki munkán múlik.

Szükség van az úgynevezett kétféle oktatásra.

1. Alapozunk. 2. Segítjük a hallgatót élethivatásának megválasztásában;

legyen a diák kutató, kísérletező és ugyanakkor szakmájához értő specialista, a ma forradalmi feladatainak cselekvő részese.

Míndez csak úgy várható ezektől a már felnőtt fiataloktól, ha biztosítjuk és segítjük öntevékenységük kialakítását, szélesítjük demokratikus jogait, melyek bővülő kötelezettségekkel is együtt járnak.

A háromnapos tanácskozásán, a hat szekciós részen részt vettek és hozzászóltak egyetemünk képviselői dr. Bedő Gyula docens, oktatási rektorhelyettes; Szántai Kálmán, egyetemünk pártbizottságának titkára; Árvai Jánosné, a nyelvi tanszék adjunktusa, dr. Gyenge Erzsébet, a statisztika tanszék adjunktusa, dr. Csáki Csaba, a mezőgazdasági tanszék adjunktusa, és Molnár Sándor, a testnevelési tanszék vezetője.

A vitázók máris sok kérdésben közös nevezőre jutottak. Megállapították, hogy magában

a szaktárgyak oktatásában kell együtt értelmezni az ideológiai, politikai és erkölcsi nevelést.

És meghozták nem valamiféle erőszakolt, kívülről bevitt módon, hanem azok az illető tantárgyak belső dialektikájából adódóan!

Igazuk volt mindazoknak, akik megállapították, hogy valamiféle külön nevelési feladattal megbízott oktató (csoportfelelős, évfolyamfelelős stb.) nem oldhatja meg a nevelést az „azon felül” neveléssel — „belülről” kell nevelni!

Dr. Kahulits László a művelődésügyi minisztérium főosztályvezetője hangsúlyozta, hogy a mostani soron következő feladat — épp azért, hogy az oktató, tudományos, nevelőmunka hármas egységét teljessé tegyük — növelni kell az oktatás hatékonyságát. Azt, amit már egyetemünkön elkezdünk: korszerűsíteni kell a képzést. Világossá kell tenni mindenki előtt, hogy a hallgatók vállalt

nem a túlterhelés, hanem a felesleges terhelés nyomja.

Nem vitás, hogy a felesleges túlterheltség megszüntetését elősegíti például az „elfecsé-

relt” vizsgaidő megfelelő helyre tévése.

Lehetetlenül rossz arány az, hogy egy egyetemi hallgató 6 hónapot tanul, s 4 hónapot vizsgázik.

Legyen a vizsgaidőszak minimális. Az oktatás hatékonysága magában az oktatási folyamatban, menet közben legyen értékelhető. S a végleges szakmaválasztás későbbi időpontra tolódjék, legalább a harmadik félévre!

Ahhoz, hogy választott tárgyát a diák megismerje és adott esetben jól művelje, sőt újat fedezzen fel, nyilvánvalóan szükséges a diák és a pedagógus harmonikus összehangoltsága, együttműködése. Akkor fér össze a gyámkodás az öntevékenységre való neveléssel, ha az oktatót van miért tisztelnie a hallgatóknak és itt nemcsak a sze-

mélyes példamutatást, hanem az állandó, rendszeres egyéni foglalkozást stb. is értjük.

Mindezek megteremtéséhez biztosítanunk kell a feltételeket.

E feltételeket nemcsak az állami vezetés — pénz, oktatói létszám, tankönyv, kollégiumok, stb. —, hanem az egyetemeken belül az ott élő fiatalok, a KISZ-szervezet segítségével kell megoldani.

Úgy vélem, az első Országos Egyetemi Nevelési Konferencia nemcsak kezdeti lépést jelentett. Ennél már előbbre jutottunk. Megközelítően egységes szemlélet alakult ki az ott részt vevő 200 vezető, s oktató között. A mi egyetemünk kollektívájának is adott tehát a legfontosabb feladat: az egységes szemléletet kövessék — a tettek.

Kincses György

TDK-vitaülés

Egyetemünk és az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara közös vitaülést rendez 1968. április 22—23-án: Az új gazdaságirányítási rendszer néhány közgazdasági és jogi kérdéséről. A vitaülésen kerül sor az 1967. őszén meghirdetett tudományos diákköri pályázat eredményhirdetésére. A legkiválóbb pályamunkák ismertetésére, a vitaülésen elhangzott előadásokra következő számunkban visszatérünk.

Április 22-én, délelőtt 9 órakor II. 246-os teremben

A BERUHÁZÁSOK ÉS AZ IPARTELEPÍTÉS AKTUÁLIS PROBLÉMÁI

Vitavezető: dr. Megyeri Endre, tanszékvezető egyetemi docens.

Bauer Tamás IV. évf. általános: — A beruházások strukturális kérdései és az új gazdaságirányítási rendszer. Laki Mihály IV. évf. ált.: — Beruházási döntési szintek az új gazdaságirányítási rendszerben. Csuk Ferenc III. évf. ipar: — Iparterületünk időszaki kérdései. Siklóssy Ákos III. évf. ipar: — A területi munkaerőmérleg hatása az ipar területi elhelyezésére.

Április 22-én délután 14 órakor II. 246-os teremben

AZ ÚJ GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZER ELŐZMÉNYEI ÉS ALAPVONÁSAI

Vitavezető: dr. Sipos Aladár, tanszékvezető egyetemi docens (ELTE).

Foltyn Ferenc III. évf. (ELTE): — A 20-as évek gazdaságpolitikai vitái a Szovjetunióban és ennek aktualitásai a gazdasági mechanizmus reformjának tükrében. Budai Benjamin III. általános: A piaci mechanizmust alkalmazó népgazdaság működésének általános vonásai. Hábetler Anna, IV. évf. külker.: — Magyarország külkereskedelempolitikája és annak távlatai. Doszkoos Mária: IV. évf. külker.: — A kereskedelempolitikai eszközök alkalmazása gazdaságirányítási rendszerünkben.

Április 22-én, este 19 órakor, KISZ-klubban

A Közgazdaságtudományi Egyetem és az ELTE Állam- és Jogtudományi Kara tudományos diákköri vezetőinek és a konferencia résztvevőinek baráti találkozója.

Április 23-án délelőtt 9 órakor III. 332-es terem

A VÁLLALATI GAZDÁLKODÁS Néhány időszerű jogi és közgazdasági problémája

Vitavezető: dr. Sárányi Imre, tanszékvezető egyetemi tanár, dékán (ELTE).

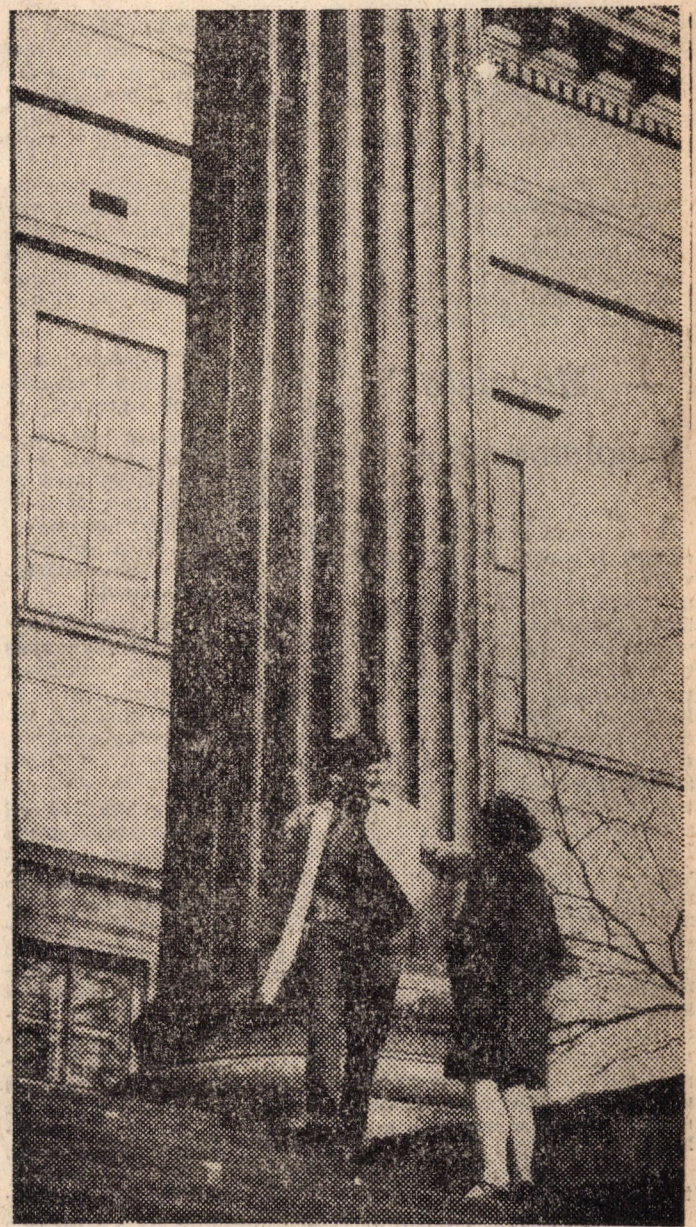
Kertész István III. évf. (ELTE): — Az állam és az állami vállalat viszonya, különös tekintettel az alapító szervek tulajdonosi jogaira. Wiener György III. évf. (ELTE): — Az állam és az állami vállalat kapcsolatának államigazgatási és jogi vonatkozásai. Prókai Mária III. évf. ipar: — Az anyagi érdekelttség néhány problémája az új gazdaságirányítási rendszerben. Maksay Gyöngyi III. évf. ipar: — Az anyagi érdekelttség és ezen belül a nyereségérdekelttség vizsgálata a kapitalizmusban és a szocializmusban.

Április 23-án, délután 14 órakor, III. 332. teremben

A TERVEZÉS KORSZERŰ MÓDSZEREI ÉS AZ ÚJ GAZDASÁGIRÁNYÍTÁSI RENDSZER

Vitavezető: dr. Kovács Géza, tanszékvezető egyetemi docens, dékán.

Káposztás Ferenc V. tervmat.: — A műszaki fejlődés becslése hazánkban termelési függvény alapján. Homolya Ferenc IV. évf. agrár: — A műszaki fejlesztés tényezőinek gazdaságossága a mezőgazdaságban. Jakabfy Imre V. évf. tervmat.: — Szimulációs módszerek a szénelosztás optimális irányainak meghatározására. Dajka Miklós V. évf. tervmat.: Lineáris algebrai modellek felhasználása az éves szénelosztás elméleti optimumának meghatározására.

KULCSÁR JÓZSEF FELVÉTELE

Japán professzor — Japánról

Jó félórával az előadás kezdete előtt már ki lehetett volna tenni április 2-án délután egyetemünk tanácstermének ajtajára a „Megtelt” táblát.

Az érdeklődés az előadó illusztris személyének, no meg a vitában résztvevő tudományos munkatársaknak, professzoroknak szólt.

Az előadás ugyanis a Kulturális Kapcsolatok Intézete és a Magyar Tudományos Akadémia Afroázsiai Kutató Központja meghívására a tokiói Keio egyetem vezető közgazdásza, dr. Kenzo Kiga professzor tartotta, s az előadás következő vita vezetője dr. Bognár József professzor volt.

Dr. Kenzo Kiga előadásában részletesen ismertette hazájának az elmúlt évszázadban a gazdasági fejlődésben megtett útját, s annak egyes állomásait. Színesen eszelt, hogyan lett Japán elmaradott, feudális országból gazdaságilag fejlett, vezető tőkés hatalom a II. világháborúig, s a hatalmas háborús károok helyreállítása után milyen erőfeszítéseket tettek azért, hogy visszazserezzék, sőt, túlszárnyalják a háború előtti gazdasági eredményeiket, pozícióikat.

Közgazdasági tételekkel, törvényszerűségekkel és statisztikai adatokkal igyekezett bizonyítani: hogyan volt lehetséges, hogy Japánban a világháborút követő húsz évben nagyobb volt a termelés növekedése, mint bármelyik más nyugati országban, s milyen módszerekkel volt elérhető, hogy ma Japán Anglia után a tőkés világban a legkoncentráltabb nehéziparral rendelkezik.

A színvonalas előadást követő vitában egymást érték a kérdések, s Kiga professzor készséggel adott mindegyikre pontos, kimerítő választ.

A zárzóban dr. Bognár József professzor foglalta össze az elhangzottakat, s vont párhuzamot Kiga professzor előadása alapján a japán és magyar gazdasági fejlődés egyes problémáitái között.

Besötétedett már, mire a tanácsterem kiürült. A résztvevők — közöttük egyetemünk oktatói — azonban nem sajnálhatták az időt: színvonalas előadást hallhattak egy távoli világrész számunkra eddig kevésbé ismert országról!...

— pongrácz —

Órarendi változások

A Tudományos Diákköri Konferencia ülészaka idejére az alábbi órarendi változások lesznek:

Április 22-én, hétfőn délelőtt: III—IV. évfolyam általános és tanári „A” III—IV. évfolyam ipar, IV. évfolyam pénzügyi és terv-matematikaszakos hallgatóknak egész délelőtt, a IV. évfolyam belker. és a tanári „D”-szakos hallgatók számára 12—14-ig elmaradnak az órák.

Délután: a III—IV. évfolyam általános, és IV. évf. külker. szakos hallgatói számára lesz tanítási szünet.

Április 23-án, kedden: Délelőtt: III—IV. évfolyam ipar, IV. évf. közlekedés szakos hallgatóknak egész délelőtt, a IV. évf. belker. és „B”-szakosoknak 8—10 óráig, a III.

Délután: III—IV.—V. évfolyam terv-matematika és a IV. évfolyam agrár szakos hallgatóknak nem lesz előadás. Ezen kívül a tanszékek egyenként is engedélyezhetik az órák helyett az ülészakon való részvételt.

KONZULTÁCIÓS ELŐADÁS

Nyers Rezső elvtárs, az MSZMP KB titkára, a Politikai Bizottság tagja április 25-én, csütörtökön fél 3-kor az I. előadóban tájékoztatót tart időszerű kérdésekről.

Ünnepségek

Marx születésének 150. évfordulóján

A Pártfőiskolával közösen rendezett országos Marx ünnepséget május 6-án 10 órakor tartjuk az aulában.

Az ünnepség előadója Friss István elvtárs, a Központi Bizottság tagja, a Közgazdaságtudományi Intézet igazgatója.

Az ünnepi beszédet műsor követi.

★

Május 6-án délután a politikai gazdaságtan tanszék tart ülést Marx munkásságáról, s a polgári közgazdászok márczi bírálatáról. A felkért előadó dr. Mátyas Antal egyetemi tanár.

★

Egyetemünk állami vezetői, párt- és KISZ-szervezete május 6-án ünnepélyes keretek között megkoszorúzzák az aulában Marx Károly szobrát.

★

Az egyetemünkön május 8-án Tudományos Diákköri Konferencián vitaülés keretében emlékezünk meg a marxi életműről.

EGY VITA TANULSÁGAI...

Az egyetemista közvélemény érdeklődésétől kísérve — helyeslést és ellenkezést kiváltva — hetek óta vita folyik a *Közgazdász* hasábjain a „marxista” templomozók megítéléséről, illetve nem egészen a „megítélésről”, és ebben látom a vita fő erényét.

Ugyanis a vita lendületesen indult és ezért félő volt, hogy a hozzászólók csak a jéghegy tengerből kiálló részét veszik észre. Örvedetesnek tartom, hogy a hozzászólókat álláspontjuk megfogalmazásában mértéktartás és józanság vezette. A vita elgondolkoztatott az egyetemi hallgatók körében fellelhető vallásosság indítékain és ezzel kapcsolatosan az eszmei nevelőmunka helyzetén is. A vitával kapcsolatos gondolataimat szeretném leírni *vitázó jelleggel, de nem a probléma megoldásának igényével.*

— „Marxista”

templomozók —

A probléma megoldása ugyanis hosszú és gyötrelmes folyamat. A való világ vallásos visszfénye csak abban az esetben tűnik el, ha az emberek gyakorlati, mindennapi viszonyáról, egymáshoz és a természethez való viszonyukról lehántódik a misztikus ködfátyol, amikor a társadalmi életfolyamat a szabadon társult emberek terméke, amikor a társadalmi folyamatok az emberek tudatos, tervszerű ellenőrzése alatt állnak. Pusztán a történeti hűség kedvéért, és nem azért, hogy kanonizált szerzőkre hivatkozzam, szeretném idézni Engelsek, aki az Anti-Dühring-ben felvetette, hogy „... a pusztas megismerés — még ha meszszebbre és mélyebbre hatolna is, mint a polgári gazdaságtan — nem elég arra, hogy társadalmi erőket a társadalom uralmának alávesse. Ehhez mindenképp társadalmi tett kell.”

Bizonyos, hogy ebben az értelemezésben

a vallás végleges leküzdésének kulcsa a kommunista civilizáció társadalmi praxisában rejlik.

Szocialista építésünk jelenlegi szakaszán nem ez a helyzet. Ugyan az elmúlt évtizedekben a vallás pozícióvesztésének, háttérbe szorulásának lehetőségét tanúljuk, de bizonyos társadalmi körökben ma is ható, normaként érvényesülő, az életfolyamatot átható ideológia a vallás.

Ezen nem kell megbotránkoznunk, hanem tárgyilagos józansággal fel kell tárni a vallásosság fennmaradásának okait, és meg kell vizsgálni a vallásos emberek szerepét a szocializmus építésében. A dolog lényege ugyanis az, hogy ma a szocialista társadalom vallásos és nem vallásos dol-

gozói egyaránt részt vesznek a társadalom gyökeres átalakításáért folytatott harcban.

Ezért a vallásról folytatott bármilyen vitának — legyen az hívők és ateisták dialógusa, vagy ateisták egymás közötti polemikája — a szocialista építésbe való bekapcsolódást kell elősegítenie.

Ez egyrészt megköveteli, hogy türelmet tanúsítsunk a vallás kérdésében a hívő, vallásos emberek irányában, nem egyszerűen taktikai okokból, hiszen a szocializmus az egész nép számára, így a vallásos dolgozók számára is épül.

Ugyanakkor a lelkiismereti szabadság összeegyeztethető azzal, hogy államunk követelményeket támaszt állampolgáraival szemben, így a hívő emberekkel, az egyházzal szemben is. Mindenképp szembe kell fordulnunk az imperializmus támogató nemzetközi egyházi erők reakciós törekvéseivel. Ugyanakkor az egyházaknak és a vallásos embereknek épp úgy ki kell venniük a részüket a szocializmusért és a békéért folytatott küzdelemből, mint társadalmunk egyéb tagjainak.

Ebben a tekintetben hazánkban normalizálódott a helyzet. A vallásos emberek többsége — mint ezt egyes egyházi vezetők is megfogalmazzák — a szocialista építés céljait sajátjának érezve tevékenykedik hazánk felemelkedésén. Elenyészően csekély azoknak a száma, akiknél a vallásosság szocializmusellenes magatartással együtt jelenik meg. A párt és a kormány arra törekszik, hogy a vallásos emberek is nagyobb figyelmet fordítsanak evilági tennivalóik végrehajtására, és hogy erősödjön bizalmuk a szocialista politika iránt, a nép igazi üdvére, a haza javára.

A vita egyik *fogyatékoságának* azt tartom, hogy a problémák *izoláltan* vetődtek fel. Kétségtelen, hogy az egyetemi hallgatók élete a társadalmi lét sajátos közegében

zajlik. Egyetemünkön valóban *más dimenzióban* vetődik fel a vallásosság, mint az Orvostudományi Egyetemen, Műszaki Egyetemen, vagy a társadalom más köreiből. Az egyetem a társadalmak szerves részei, képzési rendjük, követelményrendszerük a társadalmi szükségleteknek megfelelően alakul. Nem elég tehát a vitában az egyetem és a társadalom sajátos viszonyára utalni, hanem ténylegesen ebből a sajátos viszonyból kell kiindulni, mert a vallásos emberek helyzetének, társadalmunkban betöltött szerepének tipikus jellemzői az egyetemistákra is érvényesek. Egyetértetek azzal, hogy a témát le kell szűkíteni. Úgy érzem azonban, hogy ez helyenként nem a téma leszűkítésére, hanem izolálására, valamilyen „lombik-szemlélet” megjelenésére vezetett.

Halász György vitaindító cikkében helyes érzékkel nyúl a problémához, de néhány pontatlan megfogalmazása félreértésekre ad alkalmat. A közelített dimenzióinak hallgatólagos változtatására gondolok. Helyesen kérdez rá a cikke végén az objektív idealista meggyőződés és az alkotó, marxista eszmékhez hű tevékenység ellentmondására. De ez zavaró is egyben, mert a cikkirő addig a vallás és a marxizmus viszonyát taglalta. A kérdés ilyen értelmezésével kapcsolatban két kifogás emelhető.

Egyrészt a vallás antiteízise nem a marxizmus, hanem a marxista megállapított ateizmus.

Másfelől nem lehet összekeverni a vallás és ateizmus, objektív idealizmus és marxizmus viszonyát,

mert igaz az, hogy minden marxista egyben ateista, de nem minden ateista marxista, és amíg minden objektív idealizmus feltételezi a vallásosságot, addig nem minden vallásos ember objektív idealista.

A vitaindító cikkben olvashatjuk a következő megállapítást: „... a Marx Károlyról elnevezett szocialista közgazdasági egyetemen is viszonylag nagy körben felleljük a vallásos nézeteket, az istenhitet.” Lehet vitatkozni azon, hogy ez az állítás helyénvaló-e vagy sem, az empirikus bázis azonban a cikkirő levonja, mindenképpen szűk. Az, hogy valaki „istentiszteletré igyekszik” csak általában, de nem feltétlenül jelent vallásosságot. Még problematikusabb a vallásosságot feltételezni annál a hallgatónál, akinek egyházi esküvőjéről hírt kapunk. Manapság, az egyházi esküvő sokféle indítéka között nem tekinthető tipikusnak az egyházi szertartás keretében házasságot kötő fiatalok vallásossága.

Ugy gondolom, hogy *korunkban differenciálni kell a vallásosság különböző megjelenési formái között.* Növekszik ugyanis a vallás iránt közömbös emberek száma, továbbá az olyanoké is, akik forma szerint az egyházhöz tartozónak vallják magukat,

de egyre ritkábban gyakorolják a vallást, s mindennapi társadalmi tevékenységükben az egyházon kívül és az egyház ellenére kidolgozott normákat és parancsokat követik.

Természetesen vannak társadalmunkban olyan vallásos emberek is, akiknél a hitélet nem formalitás, hanem belső eszmei-erkölcsi-érzelmi tartalmak kifejeződése. A vallásosság megint más típusa az, amelyik filozófiai megállapozást nyer.

A vallás fennmaradását sok tényező magyarázza. Így pl. a hagyományos értékeket és cselekvési módokat ápoló család, anya tekintélye, vagy a szűkebb környezetben kialakuló közvélemény nyomása, vagy pusztán a hagyományok ereje („így csinálták ezt nálunk mindig”), vagy a tudati fejlődés azon sajátossága, hogy valamilyen „tehetetlenségi erő” folytán az eszmék túlélik az őket létrehozó társadalmi viszonyokat.

Helyénvaló volt tehát a vitában a fáziskérdés problémájára való utalás, bár az utalások többségében a tudat elmaradása a társadalmi lét mögött túllétezték a vallásosság fennmaradásának szempontjából. Helyenként kicsit féloldalassá — úgy is mondhatnánk, túlzottan racionalista megközelítésűvé — vált egy a vita, amit *Kutas János* mértéktartó hozzászólásában némileg feloldott.

A probléma komplex megközelítésének követelménye leginkább *Balogh Géza* vitacikkében érvényesült. Itt fogalmazódott meg az a felismerés, hogy

„a vallásban elsősorban természetesen nem a tudat logikájának elferdülése jelentkezik”, és hogy „az értelemi bizonyítottág mellett az érzelmi nevelés is szükséges”.

Laki Mihály viszont hozzászólásában — tudatosan meglátva vagy talán csak ösztönösen érzelve a vita helyenkénti egyoldalúságát — nem tette a vitát teljesebbé. Miközben polemizál a vita szükségességéről, a fáziskésés

álláspontjának nem az ellentétét, hanem a fonákját fejtette ki. Álláspontja szerint a vallásról a *Közgazdászban* vitatkozni „csupán érdekes, de felesleges”, mert a vita előfeltételeként meg kell keresnünk a vallás mögött rejlő lényegét.

Ha Laki Mihály fonák racionalizmusának igaza lenne, akkor villamosra sem lehetne szállni, a villamosban lejátszódo folyamatok lényegének ismerete nélkül.

Helyénvaló a vallás és az elidegenedés összefüggésére, a vallás fennmaradásának társadalmi indítékaira való utalás,

Természetesen ez nem jelenti azt, hogy a világnézeti meggyőződés munka felesleges. *Fontos feladat ez, mert a vallás megszűnése nem spontán, hanem csak tudatos folyamat eredménye lehet.* A marxizmus szerint a társadalom nem külvilág, hanem az emberi cselekvés terepe és közege. Az anyagi indítékok közvetlenül mindig, mint eszmei indítékok jelennek meg, ezért szükség van az eszmei indítékok közvetlen formálására is.

Az eszmei harc kereteire és formáira vonatkozólag receptekkel nem rendelkezünk. *Tény azonban, hogy vitákra szükség van a szocializmus építése érdekében, és a vallásos emberek érdekében is.*

amennyiben az eszmei harc társadalmi-történeti feltételezettségére irányítja a figyelmet. Valóban, egy olyan sokévezredes múlttra visszatekintő, a társadalmi folyamatokba sok szállal beágyazódott felépítményi képződményt, mint a vallást, nem lehet csak propagandával, csak a materializmus terjesztésével megszüntetni. A képzelt hatalmakba vetett hit a tudatban csak azzal összefüggésben szűnik meg, amilyen módon és mértékben előrehalad az egyes ember személyiségének szabad kibontakoztatása, cselekedetei révén a tényleges társadalmi folyamatokban.

Jenei György
Filozófia tanszék

Vállalati politika — vállalati tervezés

MUNKAÉRTEKEZLET AZ IPARI ÜZEMSZERVEZÉSI TANSZÉKEN

1968. április 11-én, az egyetem tanácstermében gyűlt össze mintegy 30 egyetemi oktató és vállalati szakember, hogy — dr. Varga Sándor tanácskezelő előkötetével — megvitasson az új gazdasági mechanizmusra való felkészülés során az iparvállalati gazdálkodás, szervezés, tervezés területén szerzett néhány fontos gyakorlati tapasztalatot.

A napirend így alakult:

1. Gazdasági helyzet az első negyedévben. *Előadó:* Dr. Sass György, az MSZMP Pártfőiskolájának tanszékvezető tanára. 2. A vállalati politika és vállalati tervezés. *Előadó:* Dr. Tatár József c. egyetemi docens, a PANYOVA vezérigazgatóhelyettese, Rabi Béla egyetemi adjunktus, a Csepel Művek Tervező-üzemi Főosztályának vezetője. 3. A reform és a vállalati szervezet korszerűsítése. *Előadó:* Horváth László, az Országos Gumiipari Vállalat vezérigazgatója. Bóta László egyetemi tanársegéd, a MOM Szervezési és Elemzési Főosztályának vezetője. 4. A szervezési intézet és az iparvállalatok kapcsolatai. *Előadó:* Fekete József, a KGM Ipargazdasági — Üzemszervezési és Számítástechnikai Intézetének igazgatója.

Az elhangzott vitaindító előadások, a kérdések és az azokra adott válaszok után két téma részletesebb vitájára került sor. Ezek: *Milyen az éves tervezés vállalati rendszere?* (a terv tartalmi keretei, tagolása, mutatószámainak rendszere, a vállalat és a gyár-egység munkamegosztása az éves tervezésben)?

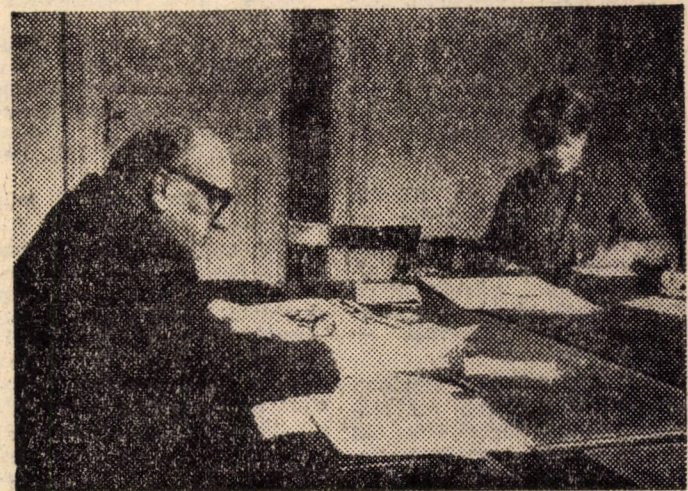
A FUNKCIONALIZMUS JELENE ÉS JÖVŐJE A VÁLLALATI SZERVEZETBEN

A vitában résztvevő szakemberek együtt közel 100 000 munkást és alkalmazottat foglalkoztató vállalatok konkrét tapasztalatairól, elképzeléseikről számoltak be. Dr. Varga Sándor összefoglalójában megállapította, hogy 1968. több szempontból sem tekinthető tipikus évrnek, hiszen a mechanizmus intézmény-rendszeréhez igazodó vállalati, szervezeti-személyi feltételek kialakítása időt kíván. Így is megállapítható azonban, hogy a vállalatok az éves tervezést szükségesnek tartják, bár a korábbiakhoz képest eltérő rendszerben és nemcsak információs bázisát, a kidolgozás menetét, hanem módszerét, tartalmát tekintve is. Az éves tervezés is felkészülést je-

lent a várható gazdasági helyzetre; *komplex gazdálkodási terv* kell, hogy legyen tehát, mert csak így biztosíthat áttekinthet. Részletesebb tervezés nem lehetséges — szemben a korábbi illúziókkal, az exportpiacok éppúgy korlátozózzák ezt, mint a pénzügyi és műszaki fejlesztési oldalról jelentkező nehézségek.

A terv rugalmasságának és stabilitásának problémája is sorra került. A vita résztvevői szerint bizonyos stabilitásra szükség van a piaci hatások és színvonalas referátumok sora és alapos vita jellemezte.

K. S.

A KISZ által rendezett nyelvi verseny szóbeli feladata közben
Foto: Kádár

A tv kamerája előtt

— FELHÍVÁS A FIATALOK KÖZGAZDASÁGI VETÉLKEDŐJÉN VALÓ RÉSZVÉTELRE —

A KISZ 50. évfordulója tiszteletére a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség, a Műszaki és Természettudományi Egyesületek Szövetsége, a Magyar Rádió és Televízió megrendezi a fiatalok közgazdasági vetétkedőjét.

A vetétkedő célja: — A korszerű közgazdasági és ipargazdasági munka gyakorlati alkalmazásának bemutatása.

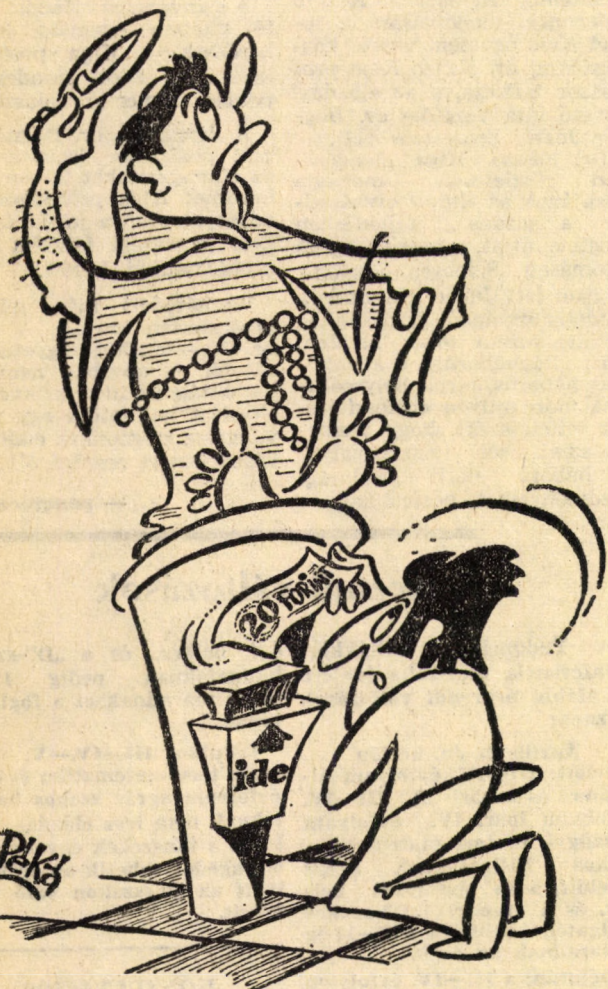
— A fiatal gazdasági szakemberek ösztönzése ismereteik bővítésére, egyben a legjobbaknak lehetőség biztosítása, hogy a tv nyilvánosság előtt számot adhassanak felkészültségükről. A kérdéscsoportok alapvető közgazdasági, elsősorban vállalatgazdálkodási területekre irányulnak.

A vetétkedőn részt vehet minden 30 éven aluli fiatal. A vetétkedő lebonyolítása három fordulóban történik. **ELŐDÖNTŐK:** Megyéenként és Budapesten 1968 júniusban.

KÖZÉPDÖNTŐ: Budapesten szeptemberben. **DÖNTŐ:** A tv nyilvánossága előtt októberben. A döntőbe jutottak helyezésük alapján értékes jutalomban részesülnek.

Jelentkezéseket név, munkahely, beosztás és lakcím feltüntetésével 1968. április 30-ig lehet beküldeni a KISZ városi, járási és kerületi bizottságaihoz. A jelentkezés elfogadásának feltétele az egyetemi KISZ VB javaslata.

KISZ Központi Bizottság ifjúsági osztálya

— A jeles dial. mat vizsgálóért...

MATEMATIKAI MÓDSZEREK A SVÁBBOGARAK IRTÁSÁBAN

A minap így szólt a kishúgom;

— Azt mondta az anyukám, hogy nagyon sok a svábogár. Csinájj már valamit, azért taníttatunk!

— Ide figyelj, kishúgom, azt hiszed, mert valaki a közgázra jár, már mindenhez ért?

— Nem azt mondtam, hogy mindenhez, de te semmihez sem értesz, persze, ez csak részben a te hibád.

— Ha akarod tudni, külön két félévben csak svábogarakkal foglalkozunk, az első félévben tanuljuk a felnevelésüket, a másodikban a kiirtásukat. Külker szakon tudományosan foglalkoznak a svábogarak eladásával, az agrárosok pedig heti négy órában tanítják őket gyomot legelni.

Hazudnom kellett, ugyanis azt tartják rólunk, hogy semmi hasznosat sem tanulunk. Node seba, elvégre termatematika szakos vagyok és már ennél vadabb dolgokra is használták a matematikát. Aztán arról se feledkezzünk meg, hogy nyugati szakirodalom is van a világon egy pár éve, és az a négy-öt nyelv, amit az egyete-

mellett ne legyen túlságosan bonyolult, ezért egyszerűsítő feltételezésekre volt szükség. Eltekintettem attól, hogy a tanács a közeljövőben általános svábogárirítást rendel el, ennek valószínűsége ugyanis csak a negyedik tizedesben ad a nullától különböző számot, valamint attól, hogy négyzetes vagy annál magasabb hatványkitevőjű svábok megtámadják lakásunkat. Vettem egy átlagos svábtelepet, a Bérkocsis utca 42-t, cirka ötmillió svábbal. És itt most állunk meg egy pillanatra. A hazai szociológusok szerint a bogarak idegesítik a lakókat, a svábok ugyanis rondák, úgy szólván éhételnek, a nők félnek tőlük, a kisgyerekek pedig belerakják egymás fülébe, vagyis jelenlétük hátráltatja a társadalmi fejlődést és csak kárt okoznak a szocializmus jelenlegi szakaszának. Szerintem ez nagyon föüleles véleményalkotás. Mert igaz, hogy rondák, de akkor meg minek nézegetjük őket, egyetemi viszonylatban sem az egyetlen éhétel, az pedig kifejezetten hasznos, hogy a nők

irtószerek használata több szempontból is káros.

1) pénzbe kerül,

2) a felszórása munkát igényel,

3) reggelre a lakás tele lesz döglött svábokkal.

4) Az én módszerem az ú. n. magyari módszer, sokkal előnyösebb.

5) nem kerül pénzbe,

6) a felszórása nem igényel munkát,

7) reggelre a lakás nem lesz tele döglött svábokkal.

En ugyanis nem bántom a bogarakat, békésen egymás mellett élek velük. A svábok

kizárólag éjszakai műszakban dolgoznak, vagyis irtásuk mellőzése esetén reggel szépen visszamásznak a vízvezetékbe. Ha viszont felszóróm a lakást egész reggel szedegethetem a döglött bogarakat. Ettől ideges leszek, ami mérhetetlen károkat okozhat a népgazdaságnak. Tegyük fel ugyanis, hogy rossz kedvem átragad filozófia tanáromra, aki második állásban építészvezető Obudán, és délután dühében köpüderet rakat vályog helyett a házfalba, aminek következtében összedül egy új szálloda. Máris kész a baj. Szóval, hagyjuk békén a svábokat. Így az optimális program költsége zérus, ami elég olcsó.

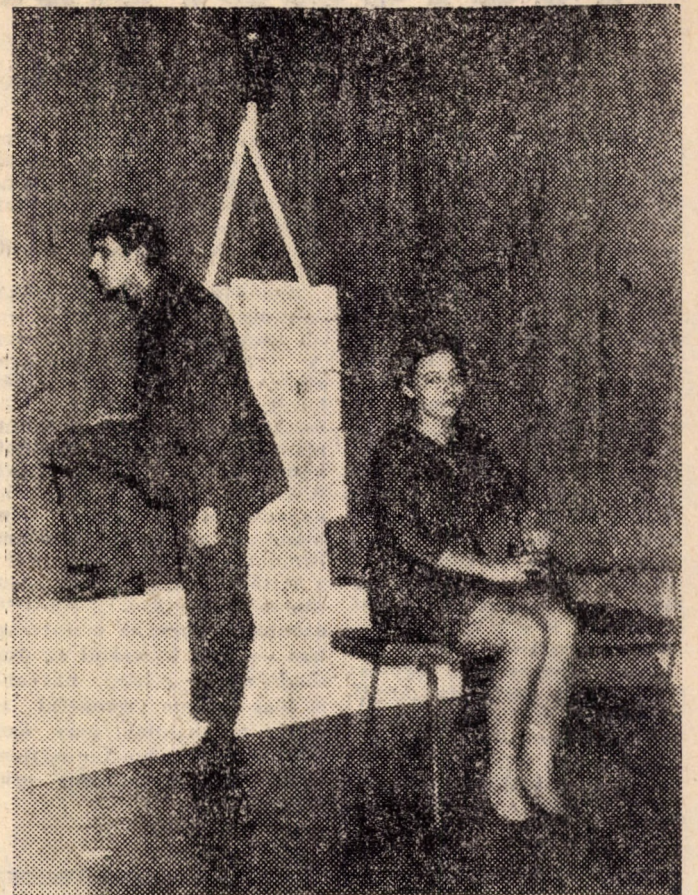
Felhasznált forrásmunkák: Svábtenyésztők zsebkönyve, Gondolat, 1966.

J. Schön: Gezarolanalízis, Közg. és Jogi 1963.

G. Todd: The methods of the happy cockroach, Princeton 1844.

—farkasházy—

Ezüst és arany...

Vándor Ferenc és Balajthy Anna a „Kilátó”-ban

Foto: Kádár

Április 7-8-9-én rendezték

az I. Országos Egyetemi és Főiskolai Színjátszó Fesztivált az Egyetemi Színpadon, és a Pincészínházban.

A fesztiválon egyetemünk színjátszói is részt vettek. Kilenc színjátszó csoport, és tizenöt irodalmi színpad versengett az arany, ezüst és bronzfokozatokért. A bemutatók a színjátszó csoportok előadásaival kezdődtek. Három kimagasló produkciót láthatunk, ez a három együttes kapott arany fokozatot. A Miskolci Nehézipari Egyetem Molnár Antal: Uni-vízió, a Debreceni Agrártudományi Egyetem Ilyés Gyula: Tüvétevek, és az ELTE Universitás együttese Halász Péter: A pokol nyolcadik köre című darabjárt.

Egyetemünk színjátszói, dr. Stefani: Csonak jön a tavon című darabjával „versenyeztek”, amelyet előzőleg a klubban is bemutattak. Bár az előadásnak voltak gyengéi, a bírálóbizottság ezüst fokozattal jutalmazta a produkciót. Valamennyi szereplő — Petheő Judit, Kratochwill Tivadár, Kandikó József, Dobai Erzsébet, Lovász Péter — jó teljesítményt nyújtott, közülük is kiemelkedett Petheő Judit játéka, aki alakításáért különdíjat kapott.

Az irodalmi színpadok versenyeiben Nikolai: Kilátó című darabját adta elő Balajthy Anna és Vándor Ferenc. Bár az előadás hangulatilag sokkal jobb volt, mint a klubbeli bemutatón, a szöveg tudás hiányosságai némileg lerontották az előadást. Talán ez volt az oka, talán a darabválasztás, hogy az irodalmi színpadok között fokozatot nem értünk el.

A harmadik esemény: a versenye és prózamondók versenyé igen magas színvonalon folyt, ezért is értékes az eredmény, amelyet hallgatónk elérték.

Tarnói Gizella Wolker: Balлада a meg nem született gyermekéről című versének elmondásáért arany, Lovász Péter pedig Benjámin László: Vérző zászlók alatt című verséért ezüst fokozatot kapott.

Ez az országos fesztivál a szegedi hagyományokon alapul. Az is hagyomány, hogy itt jó eredményt elérni eddig is, ezután is csak komoly munkával lehet. Elégedettek lehetünk eredményeinkkel, ami remélhetőleg színjátszócsoporthozunkat még komolyabb felkészülésre ösztönzi majd.

—Kozma—

Egy s más — locsolásról

Húsvét hétfőn általános szokás nálunk az ún. „Locsold, ki tudja, meddig locsolhatod...” Ilyenkor faluhelyen, mint azt a TV-híradó hétfő esti adásából láthatjuk, a legények vödör, lavort, kannát, sajtárt, rocskát és egyéb népi eredetű edényt felragadva, igyekeznek a természetesen legcifrabb népviseletbe öltözött lányokat csurromvizesre áztatni. S ezért még van kéjük piros tojást, meg más egyebet elfogadni. Ki érti ezt? Egyébként csodálom a tv-riportert, hogy éppen amikor ő ott volt, futottak a fiúk a kúthoz, éppen akkor próbálták locsolni a lányokat, és éppen akkor menekültek a lányok az áldás elől? Hát ehhez szerencse kell, ezt így kifogni!

Pesten persze más a helyzet. Nálunk a társadalom férfitagjai kölnisüveget, kis sprincit, nagy sprincit és más egyebet ragadva locsolják a hölgyeket, imígyen is eleget téve alkotmányos kötelezettségüknek.

Ennek a szokásnak vannak negatív és egyesek szerint pozitív oldalai is. Hogy miért vagyok ennyire pesszimista? Nos, hát én is locsoltam. Ha érdeklí Önök, (ha nem) elmondom, hogyan.

Hétfőn reggel, fél liter kölnivel, és nagy stancelt szódabikarbónával elindultam. Nagyszüleimnek hála, családom meglehetősen kiterjedt, s ráadásul mindenki Pesten lakik. Mert ha a Róza ángyi nem Rákoskeresztúron, hanem tesszem azt Záhyonban lakna, soha az életbe nem mennék el hozzá. Így viszont muszáj volt.

Elsőnek a Trézsi néni öntöztem szemem. Ittam valamit, sőt mintha ettem

volna is, de már rohantam tovább Budafokra. Ott lakik Tóni bácsi és a felesége, hozzájuk csak a kulcslyukon öntöztem be a kölnit, mert 10-re a nagynál kellett lennem Csillaghegyen. De Tóni bácsi így is utólrát és belémtukmált két kupicát, sőt a villamosig még három szelet házisonkát is. Hát érdemes kérem elfutni? Csillaghegyen a nagyi már vár, s ugyancsak vár az a nagy tál sütemény, amit „fiacs-kám, ezt köstöljad meg!” felkiáltással lömtek belém. Pozitívumként ittam azért valamit, ha jól emlékszem, likőr volt De ki szokott jól emlékezni Húsvét hétfőjén?

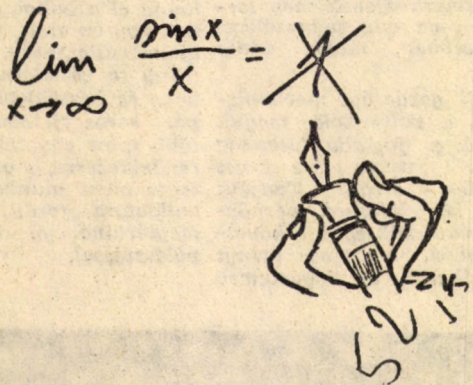
Rákoskeresztúrra taxival kellett mennem. Öt stampelli, három tányér mézes-ség, 40 Ft. — Innen irány Csepel, ahol a Zöldessy néni lakik, az átkozott Cilukájával. (Csúnya öreg néni, és a vén macskát is locsolgatnom kellett.) De seba, mindjárt a végén leszek — gondoltam. Hát így is volt. Ki Leányfalura, majd elugrottam Soroksárra, és hazafelé útbájtettem a Zugligetét is.

Ekkor már meglehetősen labilisam álltam lábamon, a villamoson meglocsoltam még a kalauz néni, majd utána a sarki gesztenyejút, s megpróbáltam bejutni a lakásunkba. Harmadikra sikerült.

Odahaza, amikor kezdem magam meglehetősen jól érezni, eszembe jutott, hogy el van pénecolva az egész, mert szerdán matek dolgozatot írunk, s készülni kell rá. Úgy hogy este aludtam, kávét ittam, stb. és 10-kor nekiültem a mateknak. Most mondják meg őszintén, ünnepe az ilyen? Hol vannak ennek a szokásnak a pozitívumai?

(—Bors—)

HATÁRINCIDENS

men kaptam, az se kutya, (aból egy a magyar, a másik négyet kérmalokban kaptam ebédjegycéduláért a menzán). Szóval elstátáltam a Szechenyi és az Országgyűlési könyvtárba, míg végül egy budai mazesek antikváriumban felfedeztem három csodálatos tanulmányt, amelyek a New Science Musical Corporation-ban jelentek meg és mind líreális svábogárirítással foglalkoztak. Természetesen a problémát magyar viszonyokra kellett alkalmaznom. Félreértés ne essék, ottani jobb életmódjuk nem a kapitalizmus, hanem a rothadás sajátossága, ez nekik jobb táptalaj. Nekiláttam a feladatnak.

Köztudomású a modellalkotás sarkallatos kérdése, hogy a modell a valóság hű tükrözése

legalább félnek valamitől. És a fülberakás is nagyon relatív, mert egy bogár ki is tud mászni, ellentétben azzal a savanyúcukorral, amit a nagybátyám fülébe raktak és tíz vödör meleg víz kellett a kiolvasztásához, arról nem is beszélve, hogy a svábogárirítási alakú szappanok gyártása új távlatokat nyithat a gyermekmosdatásban.

A hazai szociológusok után rátérnék a nyugati polgári szerzők bírálatára. Kiindulásuk helyes volt, a lineáris programozás megfelelő módszer a probléma kezelésére, de a célfüggvény elméleti háttere nagyon vitatható. Ok ugyanis a kiirtandó svábok számát maximalizálták. Valószínűleg svábogárirítószer-gyártásaik profitját akarták növelni. Az

NYUGI...

MÁR A SZURKOLÓK IS MEGKEZDTEK A FELKÉSZÜLÉST A KEFIR-RE

Fotó: Kulcsár József

KÖZGAZDASÁG

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Lapja.

Megjelenik kéthetente a tanulmányi időszak alatt

Felelős szerkesztő: Kincses György

Szerkesztőség: Budapest, IX., DIMITROV TÉR 8. III 381. Telefon: 186-850/138.

Kiadja a Hírlapkiadó Vállalat. Készül a Szikra Lappnyomdában.

SPORT

Eredmények

Labdarúgás
Közügazdasági SC.—Hazai Fésűs 2:1.

Röplabda
Férfiak: Főiskolai bajnokság: T. F.—Közü. SC. 3:0.

Kosárlabda
Nők: Kiskunfélegyháza—Közü. SC. 56:45.
Férfiak: Közü. SC.—Szeged 94:91.

Rózsahegyí János:

EMBERRABLÁS

IV. RÉSZ.

Elesendesedett a terem, az ajtókat gondosan bezárták, majd egy tanár külsejű emberke kezdte felírni a táblára a matematikai példákat. Lassan elcsitultak a kedélyek, s mindenki hozzáfutott a feladatok megoldásához. Természetesen akadtak álmódú lelkületű ifjak, akik melán, semmibe révedve üldögéltek. A pad sorok között zord tekintetű tanárok járkáltak. A csöndben csak a tollak percége és fojtott káromkodások voltak hallhatók. Kauersteinnek nem okozott nehézséget a példák megoldása, minden simán ment. A történelemmel sem volt baj, azonban Sügér egy pillanatra megakadt, ugyanis nem jutott eszébe, hogy anyján kívül, ki mondta még azt a híres mondatot, hogy a háborúhoz három dolog kell, pénz, pénz, pénz...

A szóbeli felvételre két nap múlva került sor. Már 8 órától kezdve ott nyüzsgöttek egy rakás izgatottan felvételző között a vizsgaterem előtt. Tíz óra felé került rájuk a sor. Bugyor ment be elsőnek. Körülnézett és megállapította, igazak azok a tudósítások, melyeket az előtte vizsgázók adtak. Egy hosszú asztal mögött hároman ültek, egy nő, két férfi.

Olyan pillantással méregették a belépő fiút, mintha mindnyájan rettenetesen meg lennének sértve, azért hogy Bugyor felvételizni akar. Péter hátán végigszaladt a hideg, egy pillanatra megjelent lelki szemel előttről Rozlicsek néni és a jószágos úristen képe.

Foglaljon helyet, szólalt meg a nő, miután egy biccentéssel válaszolt Bugyor köszönésére. Ő kényelmesen elhelyezkedett egy kényelmesen székes és ártatlan képű bűnös három felvételiztő arcába.

— Kauerstein Péter, született 1945. augusztus 10-én, Budapestben, anyja neve Kiss Róza háztartásbeli, apja Kauerstein Lajos, mazesek kisiparos, egy testvére van. Bugyor bőlöntött, igen, és a Bérkocsis utca 91/B-ben lakom. Ja, igen, azt kifelejtettem. Az Ön édesapja mazesek sekrestyéje, azonban ez nem befolyásolja felvételizőnek eredményét. Azok az idők már elmúltak. Bugyor újra nagyvonalúan megbiccintette fejét. Akkor hát kezdjük matematikával. Beszéljen az exponenciális függvényekről. Bugyor beszélni kezdett. „Az exponenciális függvénynek olyan függvények, ahol a változó kitevőben van.”

Láza jött és egész tudását ömlesztve a vizsgabizottság elé tárta, gyors egymás utánban meg megoldott három matematikai példát, majd megkényeztetten fellélegzett. A történelemmel sem volt baj. Most végre megszólalt az a férfi, aki eddig hallgatott. — Nekem lenne még néhány kérdés. Nézzük meg a fiatalember politikai tájékozottságát. „Ki volt Bandanareike asszony?” Bugyor gondolkodás nélkül vágtat rá: — Bandanareike felesége. — Jó, de azonkívül? Kauerstein hallgatásba burkolózott. — Mi az, hogy hidegháború? — Azt nem tudom, de azt hiszem a meleg háború ellentéte — felelte. — Ki volt Dulles? — Az Egyesült Államok elnöke. Kauerstein, a férfi elkínzott arcán látta, hogy valami nincs rendben. — Flatalember maga eléggé tájékozatlan politikai dolgokban. Arra válaszoljon még, mi Honduras államformája? — Népi demokrácia — hangzott a tömör válasz. — Köszönöm, nincs több kérdés, s hajótt a férfi, mint tavasz áradáskor a nyugdíjas fűzfák. Majd írásban értesítjük.

Bugyor kissé zúléltan indult ki felé. Míg az ajtóhoz ért megfogadta, nincs az a hatókrös fogat, amely őt még egyszer egy felvételi bizottság elé tudná vonszolni. Ücceséről azonban megfeledkezett. Ahogy kilépett az ajtón, rögtön látta, hogy baj van. Sügér egy székes ült halottsápadtan, szája idegesen rángatózott.

— Nem merek bemenni — suttogta Bugyornak. Drága kis testvércém, nem menne helyettem is? — Kérlete lágyan, s szemel ártatlanul, kérőn néztek id. Kauerstein arcába. — Neked úgy is mindegy, nem fogják észrevenni, tudod, mennyire hasonlítunk. Bugyor szívét számalom szorította: — Szegény hűlye kis Ücsikém, becézte Sügért. Jól van, bemegyek helyettesít, pedig megfogadtam, hogy Sügért felvették az iparzakra, Bugyort, Bugyort rossz felvételi eredménye miatt eltanácsolták...

Belpélt az ajtón és egyenesen az előbbi szék felé tartott. — Foglaljon helyet — szólt a nő. Újra felvette személyi adatait. Maguk ikrek? Nagyon hasonlítanak egymásra... Bugyor bőlöntött. — Igen, igyekszünk... Hát akkor kezdjük matematikával, beszéljen az exponenciális függvényekről... stb. Az értesítést a felvételi eredményről július közepe táján kapták meg, melyből csodálkozva értesültek, hogy Sügért felvették az iparzakra, Bugyort, Bugyort rossz felvételi eredménye miatt eltanácsolták... (Folytatása következik.)